

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Het graf en grafteken Carpentier – Huybreghts in Ronse

monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Het graf en grafteken Carpentier-Huybreghts, Ronse, Engelsenlaan zonder
nummer – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/45041/105.1

Joeri Mertens

28/10/2019

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	Het gezin Carpentier-Huybreghts	4
1.2.2.	Valère Carpentier en Victor Horta	4
1.2.3.	Architect Victor Horta en de funeraire kunst	5
1.2.4.	Het grafteken Carpentier-Huybreghts	5
1.2.5.	De gebruikte symboliek.....	6
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.	Evaluerend gedeelte	8
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	8
	Archeologische waarde	9
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	9
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
2.4.	Juridische toestand.....	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening	9
3.	Beheersvisie	10
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	10
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	10
4.	Bronnen	11
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan	11
5.2.	Fotobijlage	11
5.3.	Documentatie	11
5.4.	Onderzoeksverslag 'Het funerair erfgoed naar ontwerp van Victor Horta in Vlaanderen'.....	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit dossier is een deel van de thematische bescherming van de drie in Vlaanderen bewaarde graftekens ontworpen door Victor Horta (1861-1941) in de periode 1890-1895: het grafteken Artan (1890-1895), het grafteken Huybrechts-Coppejans (1895) en het grafteken Carpentier-Huybreghts (1895-1920?).

Het beschermingsdossier bevat alle gegevens over het grafteken Carpentier-Huybreghts in Ronse. Een ruimer kader met informatie over de grafcultuur van de 19de eeuw en Victor Horta is neergeschreven in bijlage 5.4. Onderzoeksverslag 'Het funerair erfgoed naar ontwerp van Victor Horta in Vlaanderen'.

1.1. Situering

Het grafteken Carpentier-Huybreghts werd in 1895 ontworpen door Victor Horta en vermoedelijk omstreeks 1920 vervaardigd voor het echtpaar Carpentier-Huybreghts. Het grafteken werd opgericht langs het centrale pad op de oude begraafplaats 'Engelsesteenweg' in Ronse.

1.2. Historisch overzicht ¹

In de literatuur² wordt het grafteken Carpentier-Huybreghts uit Ronse samen behandeld met het grafteken Huybrechts-Coppejans uit Gent. Beide graftekens zijn bijna identiek.³

Antoon Huybrechts (1831-1899) bestelde het Gentse grafteken bij Victor Horta voor zijn in 1893 overleden echtgenote Virginie Coppejans (1826-1893). Hun dochter Marie Louise Huybrechts⁴ (1866-1920) was gehuwd met Valère Carpentier (1859-1925) uit Ronse. Zij lieten wellicht in 1920 eenzelfde grafteken vervaardigen bij de dood van Marie Louise.

1.2.1. Het gezin Carpentier-Huybreghts

Valère Florimond Cécilien Carpentier wordt op 28 augustus 1859 geboren in Ronse in een familie van textielproducenten.

Na zijn huwelijk met Marie-Louise Huybreghts in 1888 blijft het koppel in het ouderlijke huis in de Priesterstraat 5 in Ronse wonen. Valère staat dan in het bevolkingsregister ingeschreven als textielfabrikant (fabricant de tissus). Hij is zeker in 1919 aandeelhouder in het bedrijf De Bakker-De Rudder waar ook zijn schoonbroer Victor De Rudder medebeheerder is.

Op 2 februari 1898 verhuist het echtpaar Carpentier-Huybreghts naar de Square Marie-Louise 33 in Brussel. In de periode 1899-1903 ontwerpt en bouwt Victor Horta voor de familie de villa Carpentier in Ronse (bijlage 5.3. Documentatie, foto 1). Pas in 1914 vestigt het echtpaar Carpentier-Huybreghts zich definitief in Ronse. In de publicatie 'Villa Carpentier in Ronse' wordt gesuggereerd dat Marie-Louise Huybreghts op dat ogenblik ziek zou zijn.⁵ Van 1915 tot haar dood in 1920 wordt er een privé-'ziekenzorgster' vermeld in het bevolkingsregister. Valère overleed kinderloos in zijn geboortestad in 1925.

1.2.2. Valère Carpentier en Victor Horta

¹ Voor de biografie van de families Coppejans en Huybrechts zie: DEVOS P., AUBRY F. & DEVOS E. 2004: *Villa Carpentier Victor Horta in Ronse*, Ronse, 61-91.

² DIERKENS-AUBRY F. 1986 : Victor Horta Architecte de Monuments civils et funéraires, *Bulletin de la commission royale des monuments et des sites* 13, 83-84.

³ Zie ook Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier 4.001/44021/147.1, Het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans (MERTENS J. 2019).

⁴ Op het grafteken staat Huybreghts geschreven. Die schrijfwijze wordt in het dossier aangehouden.

⁵ DEVOS P., AUBRY F. & DEVOS E. 2004: *Villa Carpentier Victor Horta in Ronse*, Ronse, 74.

De precieze band tussen de families Huybrechts, Carpentier en Victor Horta blijft onduidelijk. Het is zeker dat Horta reeds in 1894 voor de Gentse familie Huybrechts werkte. De archieven zijn zeer spaarzaam met informatie over de werken voor Valère Carpentier. De Mementos van Victor Horta vermelden meerdere werken tussen 1899 en 1902 aan de villa Carpentier.⁶ Recente maar ongedateerde foto's in het archief van Victor Horta bevestigen zijn auteurschap van het grafteken.⁷

Valère en Marie Louise Carpentier-Huybreghts woonden in Brussel in dezelfde elitaire wijk, de Noordoostwijk als de familie Van Eetvelde wiens woning Victor Horta optrok in 1895-99 (bijlage 5.3. Documentatie, foto 2), en van het gezin Deprez-Van de Velde wiens woning Horta in 1896 bouwde (bijlage 5.3. Documentatie, foto 3). De beeldhouwer Fernand Dubois (1861-1939) was verwant aan de familie Carpentier en bevriend met Victor Horta.⁸ Ook Albert Ciamberlani (1864-1956) behoorde tot de kennissenkring van Carpentier. Mogelijk stelde deze laatste hem in kennis met Adolphe Crespin (1859-1944), aannemer van sgrafitto's, die voor Horta en Hankar werkte. Ook voor Carpentier voerde Crespin de nodige decoratiewerken uit aan diens villa in Ronse.⁹

1.2.3. Architect Victor Horta en de funeraire kunst

Op de biografie van Victor Horta en zijn verwezenlijkingen binnen de funeraire kunst wordt ingegaan in bijlage 5.4. *'Onderzoeksverslag - Het funerair erfgoed naar ontwerp van Victor Horta in Vlaanderen'* .

1.2.4. Het grafteken Carpentier-Huybreghts

Het precieze ontwerpjaar van het grafteken Carpentier-Huybreghts is niet bekend.

Het is duidelijk dat het grafteken oorspronkelijk ontworpen werd in opdracht van Antoon Huybrechts in Gent, schoonvader van Valère Carpentier.¹⁰ Antoon Huybrechts liet het grafteken ontwerpen in de periode 1893-1895 na de dood van zijn echtgenote Virginie Coppejans. De plaatsing en afrekening volgden in 1895.

Er wordt vanuit gegaan dat het echtpaar Carpentier-Huybreghts in Ronse het ontwerp in 1920 herbruikte toen Marie-Louise Huybreghts overleed. Wou Marie-Louise hetzelfde graf als haar ouders en zus in Gent? Was de waardering van Valère Carpentier voor Victor Horta zo groot dat hij hetzelfde ontwerp gebruikte voor zijn eigen grafteken? In het archief van het Hortamuseum werden geen documenten teruggevonden die wijzen op een contact tussen de familie Carpentier-Huybreghts en Victor Horta omtrent het grafteken in Ronse.

Dat het grafteken door Victor Horta werd ontworpen staat vast. Op 19 maart 1895 wordt voor de eerste keer het Gentse *"Tombeau Huybrechts"* met de afmetingen 1.13x2.50 vermeld. In de Mementos van 1895 schrijft Victor Horta op 30 juni 1895 *"monument Huybrechts de Gand"*. Is dat de dagtekening van het afgewerkte ontwerp?¹¹ Hij reist nogmaals naar Gent op 1 juli 1895. Mogelijk bezorgde hij toen het ontwerp van het grafteken aan Antoon Huybrechts want op 2 juli 1895 schrijft Victor in z'n agenda *"Recu commande Tombeau Huybrechts"*. Het grafteken wordt vervolgens op 3 juli 1895 besteld

⁶ Sint-Gillis, Horta museum - archief, handgeschreven Mementos 1894-1906, 1899/2, 1900/1, 1900/2, 1901/1, 1901/2 en 1902/1.

⁷ Sint-Gillis, Horta museum - archief, Monuments III 12.28, 13, 1905 monument Carpentier Renaix

⁸ DIERKENS-AUBRY F. 1984: Victor Horta en het huis Carpentier te Ronse 189-1903, *De woonstede door de eeuwen heen*, 4.60, 28-41.

⁹ DEVOS P., Aubry F. & Devos E. 2004: *Villa Carpentier Victor Horta in Ronse*, Ronse, 71-80.

¹⁰ Op het grafteken Huybrechts-Coppejans in Gent wordt verder ingegaan in Digitaal beschermingsdossier 4.001/44021/147.1, Het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans (MERTENS J. 2019).

¹¹ Sint-gillis, Horta Museum - Archief, Agendas Horta - Mementos Horta 1894-1906, Mementos 1894-1906, 1895/1.

bij Marin in Henegouwen. Op 11 december 1895 reist Victor Horta een laatste keer naar Gent met de vermelding "*Voyage à Gand pour Tombeau H[?]*" en gevolgd door "*Recu de Mr Huybrechts 130 fr pour honoraria*".¹² Als conclusie volgt in de Mementos voor 1895 de vermelding "*Demande de batir : J'ai entre autres travaillé pour Huybrechts – pour Anna Boch [...]*".¹³

In zijn Mementos schrijft Victor Horta in 1899 bij de villa Carpentier: '*je m'étais efforce [...] pour des clients qui s'étaient souvenus du jeune architecte de leur père, au moment où j'avais fait un petit travail pour lui après mes maisons de Gand.*' Valère Carpentier trok bijgevolg voor zijn villa een architect aan die reeds voor zijn schoonvader gewerkt had.

Het grafteken in Ronse wordt mogelijk pas in 1920 vervaardigd. In dat jaar overlijdt Marie-Louise Huybreghts. Valère Carpentier-Huybreghts koopt op 29 maart 1920 een concessie op de begraafplaats van Ronse voor een bedrag van 900 frank.¹⁴ Het gaat om een perceel van 8m². Een inventaris van het funerair erfgoed op de begraafplaats Engelsenaan in Ronse situeert de vervaardiging omstreeks 1920, kort na de dood van Marie Louise Huybreghts.¹⁵ Dat wordt mogelijk bevestigd door de producent van het grafteken in Ronse. Op de treden is het grafteken gesigneerd 'Sr Cuvelier à Renaix'. De vermelding 'Sr' wijst wellicht op de steenkapper E. Cuvelier die tussen 1875 en de jaren 1930 een zaak uitbaatte aan het Jean-Baptist Guissetplein 6 in Ronse.¹⁶ Het Gentse grafteken daarentegen werd in 1895 door Horta besteld bij Marin in Henegouwen.¹⁷

De familie Carpentier-Huybreghts kiest een prestigieuze plek op de begraafplaats van Ronse, langs het hoofdpad dat leidt van de ingang naar de calvarie (bijlage 5.3. Documentatie, foto 4).

De concessie werd verlengd in 1973 voor 50 jaar.¹⁸ De concessiehouder woont niet meer op het aangegeven adres en is onbekend.

1.2.5. De gebruikte symboliek

Marcel Celis ziet in het gebruik van de iris een verwijzing naar Hades, de god van de onderwereld.¹⁹

Het kruis op de zijanten van de stèle verwijst naar de religieuze overtuiging van het katholieke koppel Carpentier-Huybreghts. Het gezin had een huiskapel in hun door Victor Horta ontworpen villa in Ronse.²⁰

De papaver staat voor de 'slaap der doden' en is een bekend symbool dat ook beschreven wordt in de 'taal der bloemen'.²¹

¹² Sint-Gillis, Horta Museum - Archief, Agendas Horta - Mementos Horta 1894-1906, agenda 1895, 19 maart 1895, 1 juli 1895, 2 juli 1895, 3 juli 1895 en 11 december 1895.

¹³ Sint-Gillis, Horta Museum - Archief, Agendas Horta - Mementos Horta 1894-1906, Mementos 1894-1906, 1895/2.

¹⁴ Informatie verkregen van Christophe Henneghien op 28 maart 2019.

¹⁵ HANTSON E. 2015: *Inventaris van de graven op het oud-kerkhof (sector noord)* [online] <https://ronse-door-de-eeuwen.webnode.be/inventaris-van-de-graven-op-het-oud-kerkhof-sector-noord/> (geraadpleegd op 1 maart 2019).

¹⁶ S.N. 2006: *Huis Cuvelier* [online], <https://www.routeyou.com/nl-be/location/view/49450371/huis-cuvelier> (geraadpleegd op 14 maart 2019).

¹⁷ Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier 4.001/44021/147.1, Het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans (MERTENS J. 2019).

¹⁸ Informatie verkregen van Christophe Henneghien op 28 maart 2019.

¹⁹ Sint-Gillis, Museum Horta - Archief, Monuments I 1-5, tekst Marcel m. Celis 10 maart 2000.

²⁰ Bogaert C., Lanclus K., Tack A. & Verbeeck M. 1998: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Oudenaarde, Kanton Ronse*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15N3, Brussel - Turnhout.

²¹ Zie 5.4. Onderzoeksverslag 'Het funerair erfgoed naar ontwerp van Victor Horta in Vlaanderen'

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

Het hardstenen grafteken voor de familie Carpentier-Huybreghts staat opgesteld op perk B5, zonder nummer.

Het hardstenen grafteken wordt vooraf gegaan door drie treden.

Het grafteken bestaat uit een zerk met stèle. De zerk heeft een omlopende plint met onderaan een kwarthol motief en bovenaan een bolmotief. De bovenzijde van de zerk heeft een vorm die herinnert aan een golf. Vanaf de zijkant is de zweepslag van Horta duidelijk herkenbaar. De bovenzijde van de golf wordt afgeboord met een lijst die de vloeiende lijn doorbreekt. De zerk en de stèle lopen in een vloeiende lijn in elkaar over. Ter hoogte van de overgang tussen de zerk en de stèle is er een kleine opkant.

De stèle buikt uit over de opkant. Vervolgens versmalt de stèle op ongeveer 1/3 van de hoogte om weer te verbreden naar de bovenzijde. Het bovenste 1/3 van de stèle bestaat uit een bekronend 'koepelvormig' kopstuk dat op een rib samenkomt. De koepelvormige bekroning heeft vier kanten. De spitsboogvormige zijkanten lopen hoger uit en sluiten in de rib. De voor- en achterkant zijn lager en sluiten aan bij de koepelvorm.

Stèle en kopstuk zijn van elkaar gescheiden door een omlopende lijst.

Aan de voorzijde accentueren groeven de uitzwenkende dynamiek van de onderkant van de stèle. Twee ribben die halverwege de stèle uit het vlak ontstaan en in het kopstuk overlopen in het spitsboogvormige 'fronton' verbinden lichaam en afdekking met elkaar.

Tussen beide ribben staat de epigrafie in opliggende letters 'D.O.M./ A la pieuse memoire/ de Madame/ Marie Louise/ Huybreghts/ decedee/ le 23 janvier 1920/ et de son epoux/ Monsieur/ Valère Carpentier/ decede/ le 20 aout 1925/ R.I.P.'. Erboven, over de omlopende lijst heen en uitlopend in het spitsboogvormige 'fronton' is een papaver afgebeeld met bladeren en papaverbollen.

De zijkanten zijn volwaardig gedecoreerd. Vanuit de bolvormige voet van de stèle ontstaat een iris waarvan de vloeiende bladeren de hoeken met de voor- en achterzijde omarmen. Uit de iris rijst een kruis op dat tot in de spitsboog van de afdekking doorloopt. De armen van het kruis worden gevormd door de omlopende lijst. Een stralenkrans omkroont het kruis. Twee ribben die onderaan eveneens uit de iris ontstaan omlijsten de zijkant van de stèle en benadrukken de spitsboogvorm. Het zweepslagmotief wordt subtiel doch herkenbaar toegepast.

De achterzijde van het grafteken is ongedecoreerd op de omlopende lijst en de irisbladeren na. Het grafteken is aan de voorzijde gesigneerd 'Sr Cuvelier à Renaix'.

De kelder voor twee personen opent vermoedelijk aan de voorzijde. Beide plaatsen zijn ingevuld door het echtpaar Carpentier-Huybreghts.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt, is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 21 februari 2019. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Behoudens verborgen gebreken, bevindt het grafteken zich in goede bouwfysische toestand.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Historische waarde

Het ontwerp van het grafteken dateert uit de periode 1893-1895 en is niet alleen één van de vroegste ontwerpen van Victor Horta in zuivere art nouveau maar ook van een zeldzaam grafteken in die stijl. Het grafteken werd ontworpen door de jonge Victor Horta voor de familie Huybrechts-Coppejans, schoonouders van de textielfabrikant Valère Carpentier. Vermoedelijk liet Valère Carpentier het grafteken in Ronse vervaardigen bij de dood van zijn echtgenote in 1920.

De menselijke resten van het echtpaar Carpentier-Huybreghts bleven in het graf bewaard. De bijna identieke graftekens Carpentier-Huybreghts en Huybrechts-Coppejans getuigen van de familiale en artistieke banden tussen de families Huybrechts, Carpentier en Victor Horta. Het grafteken is representatief voor de artistieke Brusselse kringen uit het fin-de-siècle waar ook de Vlaamse katholieke burgerij, hier de familie Carpentier, deel aan had.

Architecturale waarde

Het grafteken uit 1895 is een uitzonderlijk voorbeeld van een grafteken in zuivere art nouveau in Vlaanderen. De art nouveau is vernieuwend binnen de funeraire kunst en komt bijzonder weinig voor op Vlaamse begraafplaatsen.

Het grafteken is een uitzonderlijke realisatie binnen het oeuvre van Horta waarin graftekens eerder sporadisch voorkomen. Hier past de architect zijn volgroeide art-nouveau-vormgeving toe op een grafteken van het stèle-met-zerktype. De curve en het zweepslagmotief, twee kenmerken van de art nouveau van Victor Horta, domineren in het grafteken, zowel in zijn algemene vorm als in het decoratieve detail.

Het gebruik van de zijkanten van de stèle als volwaardig onderdeel van het grafteken, een vernieuwing ingevoerd door Victor Horta, is uitzonderlijk in de funeraire vormgeving en wordt in dit ontwerp voor de eerste keer toegepast. Het zal een handelsmerk van Victor Horta worden.

De iris op de zijkanten van het grafteken is een veel voorkomend en representatief element binnen het oeuvre van Horta. Hetzelfde motief komt ook voor in het architecturale oeuvre van de architect.

De graftekens Huybrechts-Coppejans en Carpentier-Huybreghts zijn de laatste graftekens ontworpen door Victor Horta waarin religieuze symboliek verwerkt werd, namelijk het kruisteken aan weerszijden van de stèle. Enkel in de Villa Carpentier, eveneens in opdracht van Valère Carpentier, zal hij nog religieuze elementen toepassen, waaronder de bouw van een huiskapel.

Culturele waarde

De locatie van het grafteken langs het hoofdpad van de begraafplaats getuigt van de positie die de familie Carpentier-Huybreghts in nam in de laat-19de en vroeg-20ste-eeuwse burgerlijke maatschappij in Ronse en Brussel.

Het grafteken getuigt door het gebruik van verschillende symbolen van de burgerlijke cultuur aan het einde van de 19de eeuw. Het kruis refereert naar de religieuze overtuiging van de familie Carpentier-Huybreghts. Hun keuze voor de in vrijzinnige en liberale milieus populaire Victor Horta is daardoor uitzonderlijk. Samen met het Gentse grafteken Huybrechts-Coppejans is het grafteken Carpentier-Huybreghts het enige funeraire ontwerp waar Victor Horta een kruis in verwerkt, weliswaar op de zijkant van het grafteken en als decoratief element.

De afbeelding van een papaver of slaapbol als symbool voor 'troost', 'de slaap der doden' of 'eeuwige slaap' is een representatief voorbeeld van een algemeen bekend symbool binnen de funeraire cultuur van de late 19de eeuw. De 'taal der bloemen' genoot grote bekendheid bij de burgerij tussen 1816 en 1914 en net tot die burgerij behoorde het gezin

Carpentier-Huybreghts dat bekend stond als textielproducent. De iris staat mogelijk voor Hades, god van de onderwereld.

Archeologische waarde

De menselijke resten van het echtpaar Carpentier-Huybreghts bleven voor zover bekend in het graf bewaard. Menselijke resten in een duidelijk omschreven funeraire context zijn archeologisch belangrijk omdat bekend is wie zij waren, tot welke sociale laag ze behoorden, wanneer ze stierven, enzovoort. Zelfs voor de 19de en 20ste eeuw blijven skeletresten belangrijke onafhankelijke tot stand gekomen informatiebronnen die de geschreven archiefbronnen kunnen toetsen, aanvullen en nuanceren. Over grafrituelen en grafgiften werd weinig informatie overgeleverd in eigentijdse bronnen. Grafinhouden en skeletresten zijn dan ook belangrijk om de visie op leven en dood, de funeraire cultuur, levensverwachting, ziekte, biologische kenmerken, ... te onderzoeken.

2.2. Motivering van het type bescherming

Het graf en grafteken Carpentier-Huybreghts in Ronse wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemene belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Het grafteken is een uitgesproken gebouwde constructie zonder ruimere relevante context binnen dit thema. Andere graftekens op de site en de algemene aanleg van de site zijn geëvalueerd tijdens het plaatsbezoek op 21 februari 2019 en worden momenteel beschouwd als lokaal funerair erfgoed. Een monumentenbescherming is de meest gepaste beschermingsvorm.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De bescherming beperkt zich tot de voetafdruk van het grafteken. Andere graftekens op de site en de algemene aanleg van de site zijn geëvalueerd tijdens het plaatsbezoek op 21 februari 2019. De begraafplaats werd deels geruimd en vergroend. Er is geen ruimere context die een bescherming van de begraafplaats als geheel of van een cluster aan graftekens op Vlaams niveau verantwoordt. De rest van de begraafplaats en de graftekens worden momenteel beschouwd als lokaal funerair erfgoed.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De begraafplaats met vermelding van het grafteken Carpentier-Huybreghts werd opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed met het ID 28574.

Het grafteken ligt niet binnen een Unesco-kernzone of buffergebied.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening

Volgens het gewestplan Oudenaarde, goedgekeurd op 24 februari 1977 is het grafteken gelegen in woongebied.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Sint-Gillis, Horta museum – archief, handgeschreven Mementos 1894-1906.

Sint-Gillis, Horta museum – archief, Monuments I 1-5.

Sint-Gillis, Horta museum – archief, Monuments III 12.28, 13.

Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier 4.001/44021/147.1, Het graf en grafteken Huybrechts-Coppejans (MERTENS J. 2019).

BOGAERT C., LANCLUS K., TACK A. & VERBEECK M. 1998: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Oudenaarde, Kanton Ronse*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15N3, Brussel - Turnhout.

DEVOS P., AUBRY F. & DEVOS E. 2004: *Villa Carpentier Victor Horta in Ronse*, Ronse.

DIERKENS-AUBRY F. 1984: Victor Horta en het huis Carpentier te Ronse 189-1903, *De woonstede door de eeuwen heen*, 4.60.

DIERKENS-AUBRY F. 1986 : Victor Horta Architecte de Monuments civils et funéraires, *Bulletin de la commission royale des monuments et des sites* 13.

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Kanton Ronse [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126634> (geraadpleegd op 1 maart 2019).

HANTSON E. 2015: *Inventaris van de graven op het oud-kerkhof (sector noord)* [online] <https://ronse-door-de-eeuwen.webnode.be/inventaris-van-de-graven-op-het-oud-kerkhof-sector-noord/> (geraadpleegd op 1 maart 2019).

S.N. 2006: *Huis Cuvelier* [online], <https://www.routeyou.com/nl-be/location/view/49450371/huis-cuvelier> (geraadpleegd op 14 maart 2019).

Informatie verkregen van Christophe Henneghien op 28 maart 2019.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

5.4. Onderzoeksverslag 'Het funerair erfgoed naar ontwerp van Victor Horta in Vlaanderen'